

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

§. II. De Mandante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

Qu. III. De Cooperat. ad Furt. vel Dam. ac Oblig. Rest. §. I. II. 361

talis est res, quæ elocari consuevit. Quod addo: nam aliàs potius pretium illud ad fructum industriæ, quam ipsius rei referri videtur: ut si fur elocet nummos furtivos ad ostendendum. Idem de pretio elocationis torquis aurei docet verisimiliter Navarrus c. 17. n. 25. Sed cum torques aurei, uti vasa argentea, satis usitate elocentur pretio, videtur pretium illud inter fructus rei enumerandum, adeoque domino reddendum. Sententia tamen Navarræ locum habere poterit, quando dominus est vir dives, cui ejusmodi pretia putetur reputare tamquam vilia. Similiter restituendi sunt fructus non percepti, si eos dominus suâ curâ fuisset percepturus, ut patet ex c. Gravis, de restitut. spoliat. Ratio est: quia fur seu iniquus possessor suâ injustâ detentione est domino causa lucri cessantis.

Vii & non percepti à fure, sed precipiendi à domino.

36. Petes I. Quid si fur suâ industriâ rem fecerit meliorem, quam dominus fecisset, suâ tamen negligentia perceptit pauciores fructus, quam dominus re tum sibi restituta fuisset percepturus? Resp. in rigore verius est teneri ad ampliores illos fructus domino restituendos: quia fur non restituendo rem melioratam, quando debuit, est causa damni, quod scilicet dominus non percepit fructus ex re sua, quos erat percepturus.

37. Petes II. Ad quam restitutionem teneatur qui intulit damnum in re crescente, v.g. vastavit segetem nunc æstimatam centum, valituram in mense ducentis florenis, occidit pullum æquinum nunc valentem viginti, post biennium valiturum centum? Resp. non teneri amplius restituere, quam res judicio prudentum spectatis circumstantiis tunc valebat. Nam restitutio damni tantum est faciendâ secundum æqualitatem prudentum judicio taxandam: seges autem vastata v.g. omnibus consideratis tunc tantum valebat centum florenis, ergo solum centum restituendi sunt.

Nec obstat, quod dominus intenderet rem servare quousque perfecta esset, neque illam eo pretio vendere voluisset: inde enim non sequitur majus esse damnum, sed majorem injuriam, pro qua secluso damno, non debetur restitutio.

QUESTIO III.

De Cooperantibus ad Furtum vel Damnum, ac Obligatione consequenter Restituendi?

I.

An peccent Cooperantes, & quot sint?

38. COOPERANTES ad grave furtum vel injustam damnificationem graviter

peccare, ratio naturalis satis dicitur. Quoniam (ut utar verbis Apostoli quæ ad Rom. I. subdit post varia vitia enarrata) qui talia agunt digni sunt morte: & non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, adeoque cooperantur operantibus. Unde alibi Scriptura graviter redarguit, currentem cum fure Psal. 49. Socios furum Isaiâ I. Et Proverb. 29. dicitur: Qui cum fure participat, odit animam suam.

justam damnificationem graviter peccant.

Novem autem sunt modi cooperandi ad actionem aliquam, signanter injustam; quorum sex priores sunt positivi, tres posteriores autem negativi seu privati, sequentibus verbis comprehensi.

Novem modi cooperandi re-consentur.

Inssio, Consilium, Consensus, Palpo, Recursus,

Participans, Mutus, Non Obstant, Non Manifestans.

§. II.

De Mandante.

MANDANS, sive expressè opus v.g. famulo injungendo, sive tacitè & implicitè, dicendo v.g. gratum mihi obsequium fieret, utinam quis id pro me faceret &c. est indubiè causa damni injusta, si inde alter moveatur, & exequatur opus injustum. Si autem damnum reipsâ non sequatur, peccat nihilominus mandans, sed non tenetur ad restitutionem.

39. Mandans qui peccat & tenetur ad restitutionem.

Uti etiam si mandatum in opus subsecutum non influxerit, puta quia alter non fuit motus à mandato, sed sponte suâ perfectè determinatus, mandato neglecto, opus fecit, dicendo v.g. Non curo mandatum tuum, non indigeo &c. sic enim mandans non est causa efficax seu efficiens damni præsentis, etsi affectivè, seu quantum est ex parte affectûs conetur ipsum causare. Idemque est secundum Doctores communiter, si mandatum tempestivè & seriò revocetur, atque adeò revocatio tamquam seria mandatario innotescat: cò quod mandatum non moveat aut influat, nisi quatenus ligat & veluti stringit mandatarium; quod totum tollitur per revocationem. Si tamen revocatio mandatario non innotescat, aut sit oblivioni tradita, aut aliter credat non esse seriam, sed curialem, & ad satisfaciendum nonnullis simulatam, manet causa damni prius data, cum obligatione eadem.

Quid si in damnum non influxerit mandatum.

Quid si revocatum.

Petes, an teneatur in qualitate mandantis, qui ratum habet opus, v.g. homicidium, incendium &c. suo nomine factum, arg. Reg. 10. jur. in 6. Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium comparari? Et consonat Reg. 60. ff. de Reg. jur. Resp. cum communi sententia Neg. quia verè non influxit talis in damnum; quod non potest à subsequenti ratificationis influxu pendere, Regula autem Juris respicit,

40. Ratum habens: malefictum suo nomine paratum non tenetur in qualitate mandantis.

respicit, quantum ad præfers applicata, forum externum, in quo talis puniretur, quasi qui mandavit maleficium. Aliàs fictione juris respicit præteritos v. g. Contractus, & quædam aliæ, quæ ratificari interdum juxta dispositionem jurium (de quibus Jurisperiti) possunt per consensum subsequentem, & cujus tunc quasi de novo fiunt: non autem respicit naturalem obligationem restituendi damnnum præteritum. Si autem nomine proprio alter opus fecisset, ratihabitio subsequens, quæ quis ipsum approbet alieno nomine factum, multò minus cenferi potest causa damni obnoxia restitutioni: nam *ratus quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum*, ut habet *Regulæ juris in 6.* Neutro etiam casu irregularitas ob homicidium ratihabitum incurritur: etsi absolute potuisset Ecclesia illam jure inflixisse, & de facto inflictam in priori casu nonnulli fuerint arbitrati contra plerumque alios.

Multò minus, si factum non fuerit nomine ipsius.

An sequatur irregularitas in materia homicidii.

41. Objectioni satisfi.

Dices, sicut præcedens mandatum, sic prævisa & sperata ratihabitio movit voluntatem delinquentis, ut nomine alterius homicidium v. g. committeret: ergo æter utrobique est causa moralis homicidii. Resp. Neg. Conf. Nam si sufficeret ratihabitio sperata objectivè delinquentem movens instar causæ finalis, eadem sufficere deberet, et non subsequeretur; cum nihilominus in spe & intentionaliter proposita moverit delinquentem. Requiritur igitur actio libera & concursus in ratione principii moralis ipsius actionis alienæ, ut hæc mihi imputetur tamquam causæ efficaci damni & restitutioni obnoxia. Alioquin etiam securura fortè approbatio delicti ab aliquo etiam nomine proprio patrati posset similiter objectivè excitare delinquentem; nec tamen idcirco consequens approbatio constituit cooperationem ad delictum præteritum restituendi obnoxiam.

§. III.

De Consulente.

42. Consulens quomodo tenetur ad restitutionem.

Consilio revocato quando non tenetur.

CONSULENS quod etiam spectat promissa faciens, animans, obsecrans, instruens &c.) tenetur, sicuti mandans, quando scilicet ex consilio dato quis movetur & facit opus injustum; aliàs non. Quod si consilium tempestivè revocetur, censet *Petrus Navarra* & alii idem de hoc generatim dicendum, quod de mandato. Quæ sententiæ, etsi *Lessius c. 13. dub. 3.* & aliis non improbabili videntur, & locum queat habere, quando consilium fuit falsum seu falso fundamento, solive auctoritati extrinsecæ consentis innixum, sinceritasque revocantis, ac veritas ipsa sufficienter innotuit (cum tunc cesset omnis influxus ponitceptus à consulente, sic ut ejus consilium deinceps non possit alterum movere,

sed mera, malitia) nihilominus ex communiori Doctorum sententia (quam tenet idem *Lessius, Wiggers, & alii passim*) quando datum est consilium verum, ostendendo v. g. utilitatem consequentem &c. non sufficit ostendi malitiam operis, sed debet alter persuadere, ne, non obstante priori consilio, procedat: eò quod aliàs videatur manere influxus prioris consilii, veluti motivum operandi id, quod per consilium fuit suggestum, adeoque opus subsequi ex vi prioris consilii: debetque prævidere consultor periculum, ne postea non foret in potestate sua tollere causam damni semel datam. Simili modo non liberatur ab onere restitutionis, qui alterum docuit artes nocendi, dedit instrumenta ut noceat &c. etsi postea significet se facti poenitere, si nihilominus alterum reipsa à malo non avertat. Aliud apparet in mandante: nam ratio mandati consistit in solè auctoritate mandantis, & gratificatione ei faciendâ per opus ejus nomine patrandum, adeoque mandato revocato nil manet ex parte mandantis in mandatario: quod non ita apparet in consilio.

Quando dicitur contra tenetur.

Differencia inter mandantem & consulentem.

43. An certum de damno, dubium in consilio, datam in fluxum, ne auctori restituatur.

Petes I. an teneatur ad restitutionem, si re examinata sit dubium, an consilium (idem est de mandato, alve concausâ injustâ) influxerit in ipsum opus v. g. furti aut homicidii? Resp. si dubium sit, an sit datum consilium, vel an opus malum perpetratum, v. g. homicidium cum effectu sit securum, satis constat nullam esse obligationem. Si autem constet de consilio, & simul de corpore delicti subsecuti, adhuc non teneri consultorem, veluti in possessione contra dubiam damnificationem constitutum, censent plurimi *Joannes Medina, Petrus Navarra* & alii ex *Dicastillo* relati apud *Franciscum Bardam disceptat. 6. de Consc. dub. c. 9. §. 13.* Verum plures tum Canonistæ, tum Theologi, signanter *Covarruvias, Sanchez, Lessius c. 13. dub. 4. in fine* (etsi in prima Editione oppositum tenuisset) & alii apud *Bardam sup.* Valde probabiliter oppositum tradunt: cum enim de delicto, & sufficienter causâ data constet, præsumptio est contra consulentem, qui inculcabit onus probandi contrarium: neque etiam præsumitur alter (nisi intentio malè faciendi aliunde constet) malum facturum secluso consilio. Dum autem latet veritas, recurrendum est, etiam in foro conscientia ad præsumptionem feri externi. Ob quam etiam moraliter delictum ipsum in possessione esse videtur contra consultorem. Unde consequenter in tali dubio de homicidio consultor censendus esset incurrisse irregularitatem. Censet tamen *Bardam sup.* ex æquitate minuendum ex parte pro rata dubii onus restituendi, eò quod quæ ex præsumptione procedunt, sint minoris efficacitæ; ut idcirco etiam in foro externo delicta in præsumptio-